

el mes de Joan de Sagarra

Crònica d'una família inventada: Eugeni Xammar, Pere Pagès (Víctor Alba), Josep Maria Carandell, Lluís Permanyer, Enrique Vila-Matas i Marcos Ordóñez són els noms que configuren l'univers íntim del columnista

Notícies del nebot Marcos

El meu pare, Josep Maria, el poeta, nascut el 1894, era el petit de sis germans. Més que el meu pare semblava el meu avi patern, que no vaig conèixer. De nen, l'únic Sagarra amb el qual vaig poder jugar va ser una nena, una mica més gran que jo, la meua cosina Valentina, filla del meu oncle Ignasi, el de les papallones, que tampoc no vaig arribar a conèixer. La meua mare, Mercè Devesa (Olot, 1909), només tenia un germà que no vaig veure mai. Total, que em faltaven germans, oncles, cosins i nebots i quan vaig començar a escriure als

Quedava el nebot, que no va trigar a arribar: Marcos Ordóñez. Més que buscar-lo jo, va ser ell que va venir a oferir-se. Vint-i-tants anys més tard, en Marcos va escriure: "Jo em vaig formar, com a lector i futur escriptor d'articles, al *Tele eXprés*, el millor diari de Barcelona dels seixanta-setanta, el més variat i el més, per dir-ho així, europeu. Al *Tele eXprés* jo era addicta a dues columnes: *Del alfiler al elefante*, de Vázquez Montalbán, i *El día de siempre*, de Joan de Sagarra" (*Una cierta edad. Cuadernos y diarios* (2011-2016), Anagrama,

prar la novel·la del nebot Marcos i al cap de poques pàgines em vaig adonar que, per més que passa el temps, el nebot continua sent el mateix de sempre. I vaig recordar aquell dimecres de l'any 2000 en què amb Juan Marsé, Enrique Vila-Matas i un grupet de vells amics i fans d'en Marcos vam anar al Salambó, a la presentació de *Puerto Ángel*, la seva última novel·la. La presentava Ana Maria Moix, una de les criatures literàries amb més olfacte i sensibilitat que ens ha donat aquest benèfic país, que va qualificar la novel·la d'"homenatge a

El novel·lista i crític teatral Marcos Ordóñez

MANÉ ESPINOSA

papers no se'm va ocórrer cap altra cosa que buscar-me una "família". Com un oncle estimava Eugeni Xammar, però se'm va morir abans de proposar-l'hi. El va substituir Pere Pagès (Víctor Alba), un anarquista del POUM, periodista que havia entrevistat Orwell a Barcelona, l'assassí de Trotski a Mèxic i havia treballat amb Camus a la redacció de *Combat*. Una joia, vaja, i, a sobre, l'oncle d'aquella bellesa de Rosa Regàs, filla de la seva germana Mariona. De germà gran vaig escollir Josep Maria Carandell, un altre periodista, que em va arribar del Japó, que em llegia el Goethe del *Viatge a Itàlia* en la seva llengua original i amb qui em perdia per les nits Rambla avall, fins a la matinada. De germà petit, no hi va haver discussió: Lluís Permanyer, el meu company de la facultat de Dret, que ballava el xarleston com ningú i era tan enamorat com jo. El cosí va acabar sent Enrique Vila-Matas, un noi que estudiava Periodisme, escrivia versos i tenia un cotxet amb què cap al tard ens en anàvem a enjogassar amb "les bruixes de Mataró".

De la meua "família" ja només me'n queden tres. Se'm van morir l'oncle Víctor i en Josep Maria, el meu germà gran. A Lluís Permanyer, octogenari com jo, encara podem llegir-lo i gaudir-ne a *La Vanguardia*; el meu cosí Enrique, septuagenari, està a punt de treure un nou llibre, i el meu nebot Marcos (Barcelona, 1957), que solia llegir a *El País* els dijous i els dissabtes, em diuen que està de baixa, que no està gaire fi, però, ves per on, fa uns dies que ensumant a La Central vaig topar amb una novel·la seva: *Una joven pareja*, editada aquest mateix any per Pepitas de Calabaza, una editorial de Logronyo (la Rioja, Spain). Què ha passat, estimat Marcos? Que ja no t'estimen a Anagrama, que ja no li agrades al diví Herralde o a la senyora Sesé? Ells s'ho perden. Més d'una vegada m'he preguntat per què em vaig buscar una família en la qual tots eren gent de ploma, periodistes, escriptors. Per què no hi havia cap boxejador, cap trapezista. Però, com anava dient, em vaig com-

la música". En realitat no hi ha cap conte, novel·la, cap text d'en Marcos que no sigui una homenatge a la música, als *songs*, a la *chanson*, a la rumba... Des de la seva primera novel·la, *El signo de los tiempos* (1988), que si no recordo malament havia d'haver-se venut amb un munt de cassetes... A *Una pareja joven* en es troba Dylan, Paul Simon, Van Morrison, Neil Young, Cohen, Billie Holiday, Barbara, Janis... I Sisa, Pau Riba, Ja i Batiste, Jordi Sabatés, Gato Pérez, Ovidi -"no puc escoltar *Coral romput* sense que em saltin les llàgrimes", diu la Patricia-, Toti Soler i Enric Barbat, "el de les ulleres i els morrets. Era dels millors i era molt guapo". L'Enric Barbat d'*En una gran ciutat*... Tot això surt a *Una joven pareja* -una jove parella a la Barcelona de finals dels setanta- i em torna al jove Marcos. I això: "El Lobo era alto y flaco y más chulo que un ocho, con mirada a media asta y sonrisa vacilona, como Robert Mitchum cantando calipsos". Olé!

JOAN DE SAGARRA

Breus

Agustín Fernández Mallo
La mirada imposible
WUNDERKAMMER. 96 PÀGINES. 12 EUROS
Fernández Mallo, al seu dia paladí de l'anomenada "generació Nocilla", és un assagista agut i perspicaç sobre la cultura i la vida contemporània, segons va demostrar a *Teoría general de la basura* (2018). En aquest breu assaig aborda la qüestió de la identitat individual en un univers creixentment complex i sotmès al fluir d'incomptables informacions.

José Enrique Colino Leales
TUGA. 192 PÀGINES. 16 EUROS
Una recreació històrica de la batalla de les Navas de Tolosa (1212) narrada des de la perspectiva dels seus humils protagonistes, la milícia municipal d'Almorox, un petit poble del nord toledà i lloc de naixement de l'autor. Obra debut de Colino Heredero que s'endinsa en les seves arrels i dona veu als anònims de la història.

Marta Ortega Balanza
Eulàlia Ferrer, editora y librería
UNIVERSITAT DE BARCELONA. 402 PÀGINES. 24 EUROS
El Diario de Barcelona va ser el rotatiu barceloní més important del segle XIX. Després de la mort el 1821 del propietari Antonio Brusi, la seva esposa, Eulàlia Ferrer, va quedar diversos anys al capdavant de l'empresa, que va saber consolidar, fins que el 1838 se'n va fer càrrec el seu fill Antonio. Es reconstrueix aquí la seva figura i el seu temps.

Patricia Highsmith
Suspens. Com escriure una novel·la d'intriga
L'ALTRA. TRADUCCIÓ: ALBA DEDEU. 160 PÀGINES. 18 EUROS
Les receptes literàries de la creadora de l'ambigu Ripley i de tantes novel·les on les fronteres entre el bé i el mal es desdibuixen. Amb reflexions sobre algunes de les seves obres i factors com l'estat d'ànim o els obstacles. Pròleg de Carlos Zanón.

René Girard
Veig Satanàs caure com el llamp
FRAGMENTA. TRADUCCIÓ: MAYKA LAHOZ. 281 PÀGINES. 19,50 EUROS
Girard (1923-2015) no només va ser un gran tractadista literari, també va reflexionar sobre la violència mimètica o, com passa en aquest magnífic llibre, sobre religió. En castellà Anagrama ha editat el gruix de la seva obra; aquesta és la seva primera traducció al català.